

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ ЯК СКЛАДОВА ЇХ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Жмайлова Ольга Григорівна,

к.е.н., доцент

Сумський національний аграрний університет

Слюсарева Людмила Валеріївна,

к.е.н., доцент

Університет державної фіскальної служби України, м. Ірпінь

В умовах інтеграції економіки України до Європейського співтовариства постає проблема виходу вітчизняних підприємств і виробленої ними продукції на світові ринки. Особливо це стосується підприємств аграрного сектора. Україна, яка на сьогодні має значний природно-ресурсний, технологічний, виробничий, науково-освітній, культурний потенціал ще не входить до переліку розвинених країн світу.

Вивчення даного питання дослідниками показало, що основною причиною цього є ситуація, коли детермінанти конкурентних переваг аграрного сектору економіки залишаються недостатньо розвиненими. Як результат, в країні низький рівень конкурентоспроможності вітчизняних товарів, що потребує найближчими роками ефективного вирішення питання підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору економіки на основі інновацій та забезпечення їх фінансування.

На сьогодні Україна залишається серед світових лідерів за напрямом прикладних розробок у сфері лазерної та аерокосмічної техніки, засобів зв'язку та телекомунікацій, програмних продуктів та має всі можливості для науково-інноваційного шляху розвитку. При цьому, за даними Всесвітнього економічного форуму у 2017-2018 рр., частка реалізованої інноваційної продукції України на світовому ринку високотехнологічної продукції у 2017-2018 рр.. не перевищила 5 % [1].

В останнє двадцятиріччя виник новий напрям економічної науки – «інноваційна економіка» [2], де інновації розглядаються як основне джерело внутрішньогалузевої конкуренції аграрного сектору економіки та мають практичну значимість. Тобто, підприємство, яке займається впровадженням

нововведень, має певні конкурентні переваги над іншими підприємствами конкретної галузі, наприклад, сільського господарства. Це дає йому можливість отримати більший за розміром прибуток (на величину, так званої, інноваційної ренти), завоювати додаткових покупців, розширивши, при цьому, ринок збуту виробленої продукції.

Зазначимо, що економічне зростання аграрного сектора економіки, а відповідно, й рівень його конкурентоспроможності певною мірою залежить від інноваційного розвитку відносин в аграрній сфері, основними складовими якого визначені наступні:

- організаційні інновації (спеціалізація і концентрація виробництва; інституціоналізація нових форм організації праці і виробництва; вдосконалення систем управління);

- науково-технологічні інновації (розвиток аграрної науки; застосування автоматизованої високопродуктивної техніки, машин і обладнання; використання прогресивних технологій виробництва, зберігання та реалізації продукції; нових видів тарних і пакувальних матеріалів);

- агротехнічні інновації (застосування інтенсивних систем (точного) землеробства; виведення і використання нових високопродуктивних сортів рослин і порід худоби; розширення площ меліорованих і відновлення виснажених земель; застосування добрив і біологічних засобів захисту рослин);

- екологічні інновації (охорона навколишнього природного середовища; впровадження безвідходного виробництва; використання різних видів відновлюваної енергії; застосування органічних методів землеробства; розвиток зеленого туризму);

- фінансово-економічні інновації (удосконалення форм і методів реалізації продукції; організація праці та її матеріальне стимулювання; впровадження нових механізмів фінансового забезпечення; удосконалення механізмів державного регулювання та підтримки; розвиток інфраструктури).

Інноваційний розвиток в провідній галузі аграрного сектору має свою специфіку і, насамперед, пов'язується з розробленням і практичним застосуванням енерго- та ресурсозберігаючих технологій, інтенсифікацією

аграрного виробництва (як процесу концентрації сукупних затрат живої та уречевленої праці на земельну ділянку, яка визначає доцільність вкладення і визначення оптимальних співвідношень між засобами виробництва та обсягом одержаної продукції) на основі підвищення генетичного потенціалу сільськогосподарських рослин та тварин, використанням прогресивних методів селекції та екологічно безпечних і економічно доцільних технологій у виробництві продуктів харчування.

Таким чином, основною метою інноваційного розвитку підприємств аграрної сфери є використання та комерціалізація результатів наукових досліджень і розробок з метою вдосконалення технологій виробництва, оновлення та розширення номенклатури продукції (товарів) із новими смаковими, оздоровчими властивостями та поліпшення їх якості.

Інноваційний розвиток аграрного сектора, передусім, має бути пов'язаний зі створенням сучасних автоматизованих технологічних ліній і виробництв нового покоління з кращими економічними й енергетичними показниками, нових технологій на основі біотехнологій, безвідходних технологій, впровадження у виробництво сучасного фасувально-пакувального обладнання тощо.

Це дасть можливість отримати додаткові конкурентні переваги підприємств аграрної сфери, а пріоритетом аграрного сектору має стати орієнтація на експорт готової продукції, а не лише сировини.

Список літератури:

1. Schwab Klaus. The Global Competitiveness Report 2017-2018 / Klaus Schwab // World Economic Forum, Geneva, Switzerland, 2017. – 380 p. (P.317-318): [Електронний ресурс]: Режим доступу: www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017-2018.pdf
2. Краус Н.М. Становлення інноваційної економіки в умовах інституціональних змін: монографія / Н.М. Краус. – Київ: ЦУЛ, 2015. – 596 с.